

Internrevisionsplan 2023–2025

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Internrevisionens riskanalys	3
3. Granskningsuppdrag	3
3.1 Korrekta utbetalningar av försäkringsförmåner	4
3.2 Föräldrapenning	4
3.3 Sjukpenning	4
3.4 Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning	5
3.5 Återkrav och fordringshantering	5
3.6 Infiltration, korruption och otillbörlig påverkan	6
3.7 Hantering av säkerhetskrav vid utveckling av informationssystem	6
4. Rådgivningsuppdrag	7
5. Budget och resurser	7
Bilaga 1 - Tentativa granskningar för perioden 2024 och 2025	8

1. Inledning

Försäkringskassan har i enlighet med sin instruktion en internrevisionsfunktion. Internrevisionen ska vara ett av styrelsens instrument för att utvärdera effektiviteten och ändamålsenligheten i myndighetens interna styrning och kontroll. Internrevisionen arbetar enligt internrevisionsförordningen¹ och Ekonomistyrningsverkets tillhörande föreskrifter och allmänna råd, god internrevisions- och internrevisorssed enligt IIA:s² ramverk IPPF³ samt de av styrelsen beslutade riktlinjerna⁴ för internrevision. Det innebär att internrevisionen, utifrån en analys av verksamhetens risker, självständigt ska granska om ledningens interna styrning och kontroll är utformad så att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår verksamhetens mål och uppfyller kraven i 3 § myndighetsförordningen (2007:515), det vill säga:

- att verksamheten bedrivs effektivt;
- att verksamheten bedrivs enligt gällande rätt och de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i EU;
- att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt; och
- att myndigheten hushållar väl med statens medel.

Internrevisionens uppdrag är att vara en oberoende och objektiv gransknings- och rådgivningsfunktion. Internrevisionen ska granska och lämna förslag till förbättringar av myndighetens process för intern styrning och kontroll. I det ingår att hjälpa organisationen genom att systematiskt och strukturerat utvärdera och förbättra effektiviteten i riskhantering, intern kontroll och ledningsprocesser. Det kan ske genom granskningar eller genom råd och stöd till uppdragsgivaren. Granskningsområdet omfattar all verksamhet som Försäkringskassan bedriver.

2. Internrevisionens riskanalys

Internrevisionsplanen utgår från internrevisionens identifiering och analys av myndighetens risker. Internrevisionen har i sin riskanalys inför 2023 utgått från den riskanalys som upprättats inom myndigheten i enlighet med myndighetens riktlinjer (2020:4) intern styrning och kontroll. Därtill bygger internrevisionsplanens riskanalys på information från organisationen, interna och externa granskningsrapporter, intervjuer med avdelningschefer samt omvärldsbevakning. Analysen har omfattat hela Försäkringskassans verksamhet och har även beaktat risken för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägerier och andra oegentligheter. Internrevisionen har vägt samman organisationens egen bedömning av risker och planerade åtgärder, information från intervjuer med avdelningschefer och andra ansvarslinjen samt internrevisionens samlade kunskaper om den verksamhet som myndigheten bedriver i syfte att identifiera förslag till gransknings- och rådgivningsuppdrag 2023 samt tentativa gransknings- och rådgivningsuppdrag för perioden 2024 till 2025.

3. Granskningsuppdrag

Nedan anges de områden som internrevisionen avser att granska under 2023. Inriktningen för respektive granskning kommer att preciseras närmare i planeringen av respektive granskning. Beslutade granskningar för 2022 i internrevisionsplanen för 2022–2024 som inte hade påbörjats vid utgången av 2022 och som fortsatt bedömts utgöra väsentliga riskområden och därmed relevanta att granska ingår i internrevisionsplanen 2023–2025.

¹ SFS 2006:1228

² The Institute of Internal Auditors

³ International Professional Practices Framework, se www.theiia.se/standarder-och-vaegledning/

⁴ Riktlinjer (2011:44) Internrevision

3.1 Korrekta utbetalningar av försäkringsförmåner

Felaktiga utbetalningar och bidragsbrott riskerar att undergräva förtroendet för socialförsäkringen och i förlängningen medborgarnas vilja att bidra till välfärdssystemet som sådant. Försäkringskassan ska bidra till det övergripande målet att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar ska minska och fel ska motverkas.

Försäkringskassan betalar årligen ut väsentliga belopp inom ramen för sitt uppdrag. Varje förmån ansvarar för att identifiera risker och utforma kontroller för att förebygga och upptäcka en felaktig utbetalning. Det arbete som pågår inom Försäkringskassan handlar till stor del om att öka myndighetens förmåga att upptäcka och förhindra fel och bidragsbrott genom bl.a. samverkan, förstärkt kontrollutredningsverksamhet, ökad kunskapsuppbyggnad samt regelutveckling.

En översyn pågår av organiseringen av Avdelningen för ledningsstöd (LS) och ambitionen är att ett nytt verksamhetsområde ska koordinera styrning av arbetet med att minska felaktiga utbetalningar utifrån ett myndighetsövergripande perspektiv.

Risk

Risk att utbetalningar från de förmåner och ersättningar som Försäkringskassan ansvarar för inte är korrekta.

Syfte

Syftet med granskningen är att bedöma om myndighetens interna styrning och kontroll för att säkerställa korrekta utbetalningar från de förmåner och ersättningar som myndigheten ansvarar för efterlevs och har avsedd effekt.

3.2 Föräldrapenning

Föräldrapenning är ett ekonomiskt stöd som föräldrar får i samband med att ett barn föds eller adopteras. Ersättningen ska göra det möjligt för föräldrar att vara hemma med sina barn, såväl kortare som längre sammanhängande perioder, genom att den ersätter en del av en förälders inkomstbortfall vid föräldraledighet. Föräldrapenningen ska göra det möjligt för både män och kvinnor att kombinera förvärvsarbete med familjeliv.

Vi bedömer att föräldrapenning är en av de förmåner med hög inneboende risk och som därmed är relevant att granska med viss regelbundenhet. Föräldrapenning är en av de största förmånerna som Försäkringskassan hanterar sett till förmånens utgifter och det är också en av de förmåner som myndigheten bedömer har *avgörande* betydelse för ett stort antal försäkrades försörjning.

Risk

Risk att föräldrapenning inte betalas ut till rätt person, med rätt belopp och i rätt tid.

Syfte

Syftet med granskningen är att bedöma om den interna styrningen och kontrollen i handläggningen av förmånen föräldrapenning efterlevs och har avsedd effekt.

3.3 Sjukpenning

Sjukpenning är en förmån som ska ge ekonomisk trygghet vid sjukdom och vara ett effektivt stöd för att den försäkrade ska återfå arbetsförmågan och återgå i arbete. Den försäkrade ska lämna in ett läkarintyg till Försäkringskassan som styrker nedsättningen av arbetsförmåga. Efter 90 dagar ska Försäkringskassan beakta om hen kan återgå i arbete efter en omplacering till annat arbete hos arbetsgivaren. Efter 180 dagar ska det beaktas om den försäkrade har sådan förmåga att hen kan återgå i arbete genom att ta ett annat förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden.

Försäkringskassans förvaltning av sjukförsäkringen har identifierats som ett förbättringsområde av myndigheten. Våren 2022 startade Försäkringskassan *Programmet för förnyelse av sjukförsäkringens förvaltning*. Syftet med förnyelsearbetet är att skapa en stabil, ändamålsenlig och förutsägbar förvaltning av sjukförsäkringen.

Vi bedömer att sjukpenning är en av de förmåner med hög inneboende risk och som därmed är relevant att granska med viss regelbundenhet. Sjukpenning är en av de största förmånerna som Försäkringskassan hanterar sett till förmånens utgifter och det är också en av de förmåner som myndigheten bedömer har *avgörande* betydelse för ett stort antal försäkrades försörjning.

Risk

Risk att sjukpenning inte betalas ut till rätt person, med rätt belopp och i rätt tid.

Syfte

Syftet med granskningen är att bedöma om den interna styrningen och kontrollen i handläggningen av förmånen sjukpenning efterlevs och har avsedd effekt.

3.4 Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning

Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning är ekonomiska ersättningar till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Syftet med de arbetsmarknadspolitiska insatserna och programmen är att stärka individens förutsättningar att få och behålla ett arbete samt stimulera arbetsgivare att anställa arbetssökande som bedöms ha svårt att få ett arbete. Om man uppfyller villkoren för att få ersättning från en a-kassa eller är över 25 år får man aktivitetsstöd. Om man inte har fyllt 25 år och heller inte uppfyller villkoren för att få ersättning från en a-kassa får man utvecklingsersättning istället.

Arbetsförmedlingen ansvarar för och beslutar om inskrivning i arbetsmarknadspolitiska program och Försäkringskassan beslutar om rätten till ersättning och betalar ut ersättningen under den tid som en person deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Utifrån denna uppdelning behövs ett långtgående samarbete mellan myndigheterna för att hantera aktivitetsstöd och utvecklingsersättning. Det är viktigt att ansvarsfördelningen och samarbetet mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen fungerar, primärt utifrån möjligheterna till att minska de felaktiga utbetalningarna.

Vi bedömer att aktivitetsstöd och utvecklingsersättning är ersättningar med hög inneboende risk och som därmed är relevant att granska med viss regelbundenhet. Myndigheten bedömer även att aktivitetsstöd och utvecklingsersättning har en *avgörande* betydelse för de försäkrades försörjning.

Risk

Risk att aktivitetsstöd och utvecklingsersättning inte betalas ut till rätt person, med rätt belopp och i rätt tid.

Syfte

Syftet med granskningen är att bedöma om den interna styrningen och kontrollen i handläggningen av ersättningarna aktivitetsstöd och utvecklingsersättning efterlevs och har avsedd effekt.

3.5 Återkrav och fordringshantering

Av socialförsäkringsbalken framgår att Försäkringskassan ska besluta om återbetalning av felaktiga ersättningar som den försäkrade orsakat eller borde ha insett var felaktiga.⁵ Antalet återkravsärenden

⁵ 108 kap. 2 § socialförsäkringsbalken.

har under de senaste åren ökat kontinuerligt. Fordringsstocken fortsätter att öka, från 6,9 miljarder kronor vid 2022 års ingång till 8,1 miljarder kronor per september 2022.

Från 1 september 2022 gäller nya regler i utsökningsbalken som innebär att Försäkringskassans återkravsbeslut blir direkt verkställbara. Det kan på sikt innebära att återkrävda belopp kommer att betalas in fortare. Implementering av de förändringar som lagändringen innebär pågår.

Risk

Risk att felaktigt utbetalda ersättningar inte återbetalas.

Syfte

Syftet med granskningen är att bedöma om den interna styrningen och kontrollen i arbetet med återkrav och fordringshantering efterlevs och har avsedd effekt.

3.6 Infiltration, korruption och otillbörlig påverkan

För att upprätthålla ett högt förtroende för den offentliga förvaltningen och välfärdssystemen måste medborgarna ha tilltro till att verksamheten bedrivs på ett korrekt sätt och att offentliga medel inte används på felaktiga grunder. Av förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll framgår att myndighetsledningens process för intern styrning och kontroll ska förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter.

Att förebygga/motverka otillåten påverkan i form av hot, våld, trakasserier, skadegörelse samt korruption och infiltration är viktigt för Försäkringskassan. Otillåten påverkan kan få till följd att den anställda tvekar inför åtgärder, undviker situationer eller agerar så att tjänsteutövningen kan ifrågasättas. Felaktig tjänsteutövning kan också vara kopplad till korruption och infiltration. Korruption avser situationer där en person utnyttjar sin ställning för att uppnå otillbörlig fördel för egen eller någon annans vinning, t.ex. genom att ge eller ta emot en muta.

Risk

Risk för korruption, infiltration och otillbörlig påverkan.

Syfte

Syftet med granskningen är att bedöma om myndighetens interna styrning och kontroll för att motverka infiltration, korruption och otillbörlig påverkan efterlevs och har avsedd effekt.

3.7 Hantering av säkerhetskrav vid utveckling av informationssystem

Försäkringskassans verksamhet är helt beroende av en fungerande it-miljö för att kunna fullgöra sitt uppdrag. År 2022 omfattade myndighetens verksamhetsutveckling med it-inslag drygt 600 miljoner kronor och it-miljön utvecklas i stor omfattning internt. Försäkringskassan som utbetalande myndighet, utvecklare av verksamhetskritiska informationssystem och ägare av en omfattande mängd socialförsäkringsinformation behöver ha en god kravställning och kontroll avseende säkerhetskrav vid utveckling av nya informationssystem.

Risk

Risk att verksamhetskritiska informationssystem inte uppfyller externa och interna säkerhetskrav.

Syfte

Syftet med granskningen är att bedöma om myndigheten vid utveckling av informationssystem beaktar de säkerhetskrav som ställs vid utveckling av informationssystem.

4. Rådgivningsuppdrag

Inga rådgivningsuppdrag har identifierats för år 2023.

5. Budget och resurser

Internrevisionens budgetram för 2023 är 12 500 tkr. Internrevisionens verksamhet utgår från en grundbemanning på cirka tio årsarbetskrafter. Den totala disponibla arbetstiden för 2023 bedöms vara 13 800 timmar, vilket motsvarar cirka nio årsarbetskrafter. Av tabellen nedan framgår hur timmarna fördelas.

Nr	Process	Antal h 2023	Tidsperiod
-	Granska	9 700	T1-T3
-	Slutförande av granskningar från tidigare internrevisionsplaner	2 000	T1-T2
-	Datastyring	300	T1
-	Processen för intern styrning och kontroll	300	T1
-	Assistansersättning	300	T1
-	Smittbärarersättning	600	T1-T2
-	Molntjänster	500	T1-T2
	Granskningar 2023	7 700	T1-T3
3.1	Korrekta utbetalningar av försäkringsförmåner	1 100	T2-T3
3.2	Föräldrapenning	1 100	T1-T2
3.3	Sjukpenning	1 100	T2-T3
3.4	Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning	1 100	T2-T3
3.5	Återkrav och fordringshantering	1 100	T1-T2
3.6	Infiltration, korruption och otillbörlig påverkan	1 100	T2-T3
3.7	Hantering av säkerhetskrav vid utveckling av informationssystem	1 100	T1-T2
-	Ge råd och stöd	500	Löpande
-	Följa upp beslutade åtgärder	500	Löpande
-	Leda och styra Internrevisionen	1800	Löpande
-	Utveckla och förvalta Internrevisionens verksamhet	800	Löpande
-	Utveckla och förvalta Internrevisionens kompetens	500	Löpande
	Totalt:	13 800	

Bilaga 1 – Tentativa granskningar för perioden 2024 till 2025

Av tabellen nedan framgår de riskområden som har identifierats i riskanalysen och som i nuläget bedöms ändamålsenliga att granska år 2024 eller 2025.

Riskområde	Risk
Aktivitetsersättning	Risk att aktivitetsersättning inte betalas ut till rätt person, med rätt belopp och i rätt tid.
Etableringsersättning	Risk att etableringsersättning inte betalas ut till rätt person, med rätt belopp och i rätt tid.
EU-familjeförmåner	Risk att EU-familjeförmåner inte betalas ut till rätt person, med rätt belopp och i rätt tid.
Sjukersättning	Risk att sjukersättning inte betalas ut till rätt person, med rätt belopp och i rätt tid.
Statligt tandvårdsstöd	Risk att statligt tandvårdsstöd inte betalas ut till rätt vårdgivare, med rätt belopp och i rätt tid.
Tillfällig föräldrapenning	Risk att tillfällig föräldrapenning inte betalas ut till rätt person, med rätt belopp och i rätt tid.
Totalförsvarsförmåner	Risk att totalförsvarsförmåner inte betalas ut till rätt person, med rätt belopp och i rätt tid.
FTH	Risk att en person inte är försäkrad för att ta del av en förmån eller ersättning inom den svenska socialförsäkringen.
SGI	Risk att en försäkrads beslutade SGI inte är korrekt.
Utbetalningsprocessen	Risk att förmåner och ersättningar betalas ut felaktigt.
Hantering av nya lagkrav och regeringsuppdrag	Risk att Försäkringskassan inte kan hantera nya lagkrav och regeringsuppdrag på ett ändamålsenligt sätt.
Rättslig styrning	Risk att den rättsliga styrningen inte efterlevs/tillämpas som avsett vilket leder till att förmåner och ersättningar inte betalas ut till rätt person och med rätt belopp.
Rättsligt stöd	Risk att det rättsliga stödet inte efterlevs/tillämpas som avsett vilket leder till att förmåner och ersättningar inte betalas ut till rätt person och med rätt belopp.
Styrning av verksamhetsutveckling	Risk att myndighetens verksamhetsutveckling inte bedrivs effektivt och inte uppnår avsedd effekt.
Hantering av teknisk skuld (COBOL-migrering)	Risk att myndighetens uppdrag inte kan genomföras pga. att myndighetens tekniska skuld inte hanteras i tillräcklig takt med driftstörningar, kvalitetsbrister, utebliven verksamhetsutveckling eller kompetensbrist som konsekvens.
Informationssäkerhet	Risk att myndighetens informationstillgångar inte i tillräcklig omfattning skyddas avseende konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet.
Generella it-kontroller, vilket omfattar följande områden: åtkomst och behörighet; systemutveckling; ändringshantering; samt drift och kontinuitetsshantering	Risk att myndighetens it-stöd inte är robusta pga. att generella it-kontroller inte är ändamålsenliga eller inte utförs på ett effektivt sätt.
Kompetensförsörjning	Risk att myndigheten inte har den kompetens som krävs för att utföra sitt uppdrag på kort-, medellång- och långsikt.
Systematiskt arbetsmiljöarbete	Risk för ohälsa, olycksfall och otilfredsställande arbetsmiljö.
Processen för upphandling och inköp	Risk att externa och interna regelverk för upphandling inte efterlevs.